

Een gewone zeehond op het Klein Strand in Oostende (Patricia Senaeve)

Zeehonden aan de Belgische kust

Dat er dit voorjaar zeehonden opdoken aan het Klein Strand in Oostende, zal waarschijnlijk geen enkele Oostendenaar ontgaan zijn. Ook wij waren aangenaam verrast dat enkele zeehonden het Oostendse strand als verblijfplaats uitkozen. Omdat we hier meer over wilden weten, namen we contact op met Kelle Moreau, communicatiemedewerker van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN). Op een zonnige herfstdag stond hij ons graag te woord voor een online interview.

Zeehonden vestigen zich voor het eerst in Oostende. Komt dit door de rust op het strand veroorzaakt door de eerste lockdown?

Het aantal zeehonden is in stijgende lijn. In Nederland, Frankrijk en Engeland nemen de populaties toe. Ons landje zit met zijn korte kustlijn daar tussen gedruwd, waardoor het er ooit van zou komen dat zeehonden ook de weg naar onze stranden zouden vinden. We hadden het dus wel min of meer verwacht. Het aantal locaties aan onze kust waar zeehonden voor langere tijd verblijven, is echter dun gezaaid. Aan de IJ-zermonding in Nieuwpoort komen er steeds meer zeehonden voor. Ze vinden er rust op het oostelijke deel dat beschermd natuurgebied is en waar geen mensen komen. Soms liggen er wel 20 individuen. Het Klein Strand in Oostende vormt ook een goede rustplaats voor zeehonden. Het strand loopt traag af en ligt ingesloten tussen de twee strekdammen. Zeehonden 'ontdekten' de plaats en verbleven er mede door de rust op het strand tijdens de lockdown. Dat ze er ook nu nog zijn, is ook te danken aan het burgerinitiatief 'NorthSealTeam' dat een geïmproviseerde omheining bouwde en de wacht hield op het strand.. Dit heeft geholpen om de verstoring te beperken, aangezien het er zeer druk kan zijn tijdens de zomermaanden. De vrijwilligers informeren de mensen en zorgen dat strandgangers én hun honden niet dichtbij komen. Ook het feit dat honden sinds kort terug aan de leiband moeten op dit stuk strand helpt mee om de zeehonden de rust te geven die ze nodig hebben. Mocht de verstoring te hoog worden en moesten

de zeehonden een uitwijkmogelijkheid hebben, dan zouden ze wel wegtrekken. Maar dat doen ze niet, alles wijst er dus op dat ze graag vertoeven in Oostende.

Welke zeehonden komen voor op het Klein Strand?

Een grijze zeehond is te herkennen aan de kegelvormige snuit (Patricia Senaeve)

Er komen twee soorten voor in Oostende: de gewone en de grijze zeehond. De gewone zeehond is het meest talrijk aanwezig, ook omdat die het in de ons omringende landen heel goed doet. Het zijn voornamelijk volwassen dieren. Dit wil zeggen dat ze niet meer afhankelijk zijn van de moeder. Gewone zeehonden planten zich voort in de vroege zomer. Ze hebben geen dikke vacht en kunnen vrij snel het water in. Dan gebeurt het wel eens dat ze verloren zwemmen en uitgeput op het

strand terechtkomen. Grijs zeehonden krijgen hun jongen in de winter. De jongen hebben een dikke vacht waardoor ze langer op het strand blijven en niet direct het water in gaan. De kans op verloren zwemmen is kleiner. Dikwijls zien we oude, volwassen mannetjes verschijnen op onze stranden. Dit kunnen erg grote exemplaren zijn van 3 meter lang. Met hun gewicht van 350 kg zijn het heel imposante dieren. In Oostende verbleef even zo'n

grote zeehond. Door de Oostendenaars werd hij 'Poseidon' genoemd, hoewel ik zelf geen fan ben van het geven van namen aan wilde dieren. Ook 'Oscar' heeft even in Oostende vertoefd, maar is nu meer opgeschoven naar de westkust. Deze volwassen, oude mannetjes doen niet veel meer dan zichzelf in leven houden en blijven langer ter plaatse.

Reizen zeehonden veel rond of verblijven ze voor langere tijd op éénzelfde plek?

We zien dat de populatie in Oostende afwisselt. Er verschijnen nieuwe dieren en andere trekken terug weg. Net zoals je onder mensen huismussen en avonturiers hebt, vinden we ook verschillende karakters bij zeehonden terug. Sommige dieren zijn tevreden van hun ligplaats en veranderen niet veel van plaats. Andere zeehonden zwemmen het kanaal over naar Engeland of trekken naar Denemarken en terug. Het is verbluffend om te zien welke afstanden zeehonden kunnen afleggen in beperkte tijd. Grijs zeehonden zijn minder kustgebonden en worden aangetroffen tot ver buiten de kust waar ze dagen aan een stuk verblijven zonder aan land te komen. Dankzij merktekens die bevestigd worden aan de flippers kunnen we sommige dieren volgen. Met satellietzenders kan dat zelfs in real time, de signalen worden onderschept telkens als de zeehond bovenkomt.

Dit onderzoek legt soms fenomenale trajecten bloot.

Een detail van een merkteken, aangebracht door het KBIN (Patricia Senaeve)

Slapen de dieren dan als ze zo lang onderweg zijn?

Zeehonden kunnen slapen, zowel op land als in zee. In zee slapen grijs zeehonden rechtop, zoals een drijvende fles of boei. De snuit steekt omhoog uit het water en de rest van het lichaam bevindt zich verticaal in zee. Grijs zeehonden worden door hun kegelvormige snuit ook wel 'kegelrobber' genoemd. Tijdens hun slaap daalt hun hartslag extreem, tot één slag per minuut. Hun metabolisme vertraagt zo sterk waardoor ze zelfs onder water kunnen slapen. Dan liggen ze stil op de bodem. Dat houden ze echter geen uren vol. Het zijn een soort power-naps die hun voldoende rust bieden om nadien weer verder te zwemmen. Als de zeehonden na zo'n lange reis terug aan land komen, moeten ze veel rusten. Vandaar dat sommige zeehonden dagen na elkaar op dezelfde vierkante meter strand blijven liggen. Het reizen, maar ook het zoeken naar voedsel, kost veel

Rustende zeehonden op het strand met een aangebracht merkteken (Patricia Senaeve)

energie en daar moeten ze dus van recupereren.

Wijst de sterke toename van de zeehondenpopulatie ook op een gezond visbestand in onze kustwateren?

We kunnen wel stellen dat het visbestand er beter aan toe is dan pakweg tien jaar geleden. Pladijs doet het zelfs zo goed dat het op een niveau zit dat het dubbele is van wat als duurzaam beschouwd wordt. Ook wijting, die dicht bij de bodem leeft en een prooi is van de zeehond, doet het erg goed. Tong doet het dan weer minder goed. Het zijn natuurlijk de commerciële soorten die goed opgevolgd worden. We hebben minder zicht op de niet-commerciële soorten. Over het algemeen kunnen we stellen dat het de goede kant opgaat met het visbestand. Zeehonden jagen op de bodem, naar bodemvissen zoals pladijs en wijting. Daarnaast vangen ze ook schaaldieren. Ze gebruiken hun snorharen om voedsel te vinden. Ook in troebel of donker water kunnen ze hun prooi vinden. Hun dieet is afhankelijk van de beschikbare soorten op dat moment. Dat zien we ook in de maaginhoud van dode zeehonden. Tijdens het duiken naar de bodem vermindert de ademreflex, verlaagt de hartslag en wordt er meer zuurstof in hun bloed opgeslagen. Door deze fysiologische aanpassingen kunnen ze wel honderden meters diep duiken en tot een halfuur onder water blijven. Meestal blijven ze niet veel langer dan een kwartier onder water.

Als mensen een zeehond zien op het strand, denken ze snel dat het dier ziek is of er niet thuishoort. Hoe kan je het verschil zien tussen een zieke en een gezonde zeehond?

Gezonde zeehonden liggen in een banaanhouding: de flippers en hun kop zijn omhoog gericht waardoor ze krom liggen als een banaan. Ze zijn alert, hebben geen wonden en grommen als je ze benadert. Ik wil toch even een kanttekening maken bij die banaanhouding. We zien dit vooral bij volwassen gewone zeehonden. Jonge dieren, die nog afhankelijk zijn van de moeder, liggen vaak plat en hebben dan niet die 'typische' banaanhouding. Oudere dieren lijken soms ook ongezond. Ze zien er niet zo fris meer uit, stinken een beetje en liggen plat. Echt zieke dieren hoesten, hebben wondjes en liggen plat op het strand. Zie je een ziek dier op het strand, dan kan je best contact opnemen met het Sea Life center. Zij verifiëren de situatie aan de hand van de beschrijving en foto's of ze komen ter plaatse een kijkje nemen. Als het nodig is, nemen ze de zeehond mee zodat die verder verzorgd kan worden. Maar het is niet altijd noodzakelijk om de zeehond mee te nemen. Soms zijn de zeehonden gewoon uitgeput en komen ze terug op krachten als ze een tijdje uitgerust hebben. Of ze zitten in een bepaalde levensfase waarbij ze meer op het strand te zien zijn. Als jonge dieren volwassen worden, dan verandert hun dieet. Tijdens de overgang van moedermelk naar vis, worden jonge zeehonden een aantal dagen alleen gelaten door de moeder. De dieren moeten dan leren om zelf in te staan voor hun voedsel. Het moederdier blijft in de buurt maar laat de jonge zeehond zelfstandig voedsel zoeken. Deze jonge dieren komen soms op het strand terecht en roepen dan naar hun moeder. Het geluid dat ze daarbij maken lijkt op dat van een huilende

baby. Daarom worden ze ook 'huliers' genoemd. Strandgangers merken soms een huiler op en denken onterecht dat het dier pijn heeft of hulp nodig heeft. Deze huliers zouden beter op het strand blijven liggen want het moederdier is nog ergens aan het rondzwemmen. Toch eist de publieke opinie in dat geval dat de hulpdiensten iets doen. Mensen worden soms boos dat de bevoegde instanties het jonge zeehondje gewoon laten liggen. Hier is het nog zo ver niet gekomen, maar er zijn gevallen bekend waar mensen zelf het heft in eigen handen nemen. Ze namen bijvoorbeeld het dier mee naar huis om het daar in hun badkuip te verzorgen. Of ze werden agressief tegenover de hulpverlener (die op dat moment geen actie ondernam). Hierdoor wordt zo'n huiler meestal wel meegenomen naar een opvangcentrum, ook al is dat niet de beste oplossing voor het dier op dat moment. Educatie en sensibilisatie is in deze heel belangrijk. Alleen kunnen we niet altijd ter plaatse zijn om de situatie goed te duiden. Er komen soms tientallen telefoontjes binnen voor hetzelfde dier. Gelukkig zijn er een aantal natuurliefhebbers die zelf een perimeter instellen op het strand of die bordjes met info plaatsen in de buurt van een rustende zeehond. Het is heel moeilijk om iedereen te bereiken. Zelfs toen ik op alle radiozenders van het land een interview gaf over de zeehonden op het strand, zijn er toch altijd mensen die van niets weten en het dier benaderen of er 'sealfies' van willen nemen.

Gewone zeehonden liggen in de banaanhouding (Patricia Senaev)

Waarom mag je niet dicht bij een zeehond komen?

Als een zeehond op het strand ligt, dan is die daar met een reden. Op dat moment wil het dier niet gestoord worden. Ook al lijken zeehonden goed benaderbaar, toch mag je het dier geen stress bezorgen. Het is niet omdat het dier uiterlijk kalm lijkt, dat het intern niet gestrest is. Selfies nemen of de dieren benaderen, zorgt voor verstoring en dat moet vermeden worden. Afstand houden is dus nodig. Blijf minstens 20 meter van het dier weg. Neem nu bijvoorbeeld de wolf, die steeds meer voorkomt in ons land. Geen haar op ons hoofd dat eraan denkt om vlakbij een wolf te komen om een selfie te nemen. Doe dat dan ook niet bij zeehonden. Het zijn wilde dieren die we

moeten respecteren. Bovendien hebben ze grote tanden en kunnen ze bijten. Daarom dat het ook belangrijk is dat honden aan de leiband blijven in de buurt van zeehonden. We willen bijtaccidenten vermijden, zowel van zeehond naar hond als

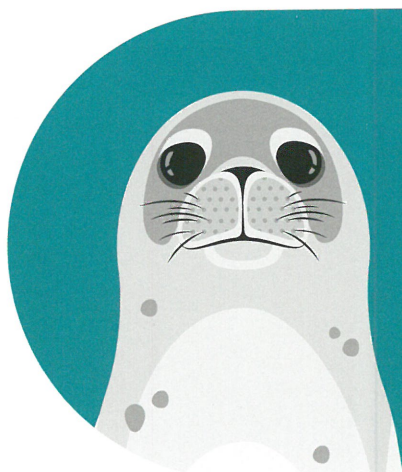
andersom. Bekijk ze op een ruime afstand, met eventueel een verrekijker en laat ze verder met rust. Zo kunnen we nog lang genieten van de aanwezigheid van deze prachtige dieren.

*Zeehonden te dicht benaderen, bezorgt hen onnodige stress
(Ruth Teerlynck)*

*Gebruik liever een verrekijker om ze te observeren
(Ruth Teerlynck)*

hop, hop, hop,
liggen op het strand,
duiken en dobberen, even aan de kant
rusten in de zon, lekker, lui, droog
krom als een banaan
kop en staart omhoog
hup, hup, hup
plons in het water,
zoeken naar visjes,
groetjes en tot later...

Marcel
Hugo Salens